
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לכלכלת תחבורה - 49824

תאריך עדכון אחרון 03-09-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: התמחות בלימודים עירוניים ואזוריים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב רותי אמיר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mail.ruti.amir@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: יום רביעי בין 12:00-13:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס בסיסי בכלכלת תחבורה אשר יתמקד בנושאים האים: ביקוש ובהיצע לתחבורה, הערכה של פרויקטים תחבורתיים, סובסידיות ומונופולים, מדיניות תעריפים, גודש, אגרות גודש ותחבורה בת קיימא.

מטרות הקורס:

ללמוד מושגי יסוד בתחום כלכלת תחבורה. להבין את הקשר המורכב בין מערכת התחבורה לבין מאפיינים כלכליים שונים ולהכיר את הכלים הכלכליים השונים בתחום תכנון התחבורה. על בסיס הבנה של התאוריה הכלכלית הבסיסית, ינותח שוק התחבורה בארץ ובעולם וינתחו לעומק תהליכי תכנון, תהליכי קבלת החלטות וניהול של תחום התחבורה. באמצעות ניתוח מקרים אקטואליים, ילמדו סוגיות מרכזיות בתחום כלכלת התחבורה. תערך הכרה עם התאוריה הכלכלית, המשמשת בסיס לתכנון תחבורה וכיצד השוק מתנהל בפועל. בתחילת כל שיעור יתבקשו זוג סטודנטים להציג ניתוח מקרה מתחום כלכלת התחבורה אשר מבוסס על מאמר שפורסם בעיתונות או נושא שנדון במדיניות החברתיות השונות. בתום הקורס יתבקשו הסטודנטים להגיש עבודת גמר בזוגות.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הכרה בסיסית של תאוריות כלכליות מרכזיות ותפקידן בתחום תכנון התחבורה. הכרת מושגי יסוד בתחום כלכלת תחבורה (כגון מבחני עלות תועלת, גמישות ביקוש, מונופולים וסובסידיות, השפעות חיצוניות, ניהול ביקושים ועוד).
2. הבנת הבסיס הכלכלי של תהליכי תכנון תחבורה ושל תהליכי קבלת החלטות והכרה של אופן השימוש שנעשה בפועל בכלים הכלכליים בתהליכים אלה.
3. יכולת להבין סוגיות עכשוויות בתחום כלכלת התחבורה, לאור מושגי היסוד שנלמדו. יכולת להציג ולנתח סוגיות אלה.

דרישות נוכחות (%) :

- השתתפות פעילה בקורס (10% מציון הקורס). כדי לקבל את מלא הניקוד יש להשתתף בלפחות 10 שיעורים. השתתפות בפחות מארבעה שיעורים משמעותה 0 נקודות מתוך 10 הנקודות. שימו לב, השתתפות בשיעור משמעותה נוכחות בשיעור כולו.
- הצגת ניתוח מקרה בשיעור (10% מציון הקורס)
- הצגה של עבודת הגמר (15% מציון הקורס)
- עבודת סיום קורס (65% מציון הקורס).
- העבודה תוכן בזוגות. נושאים לעבודה יתנו במחצית הראשונה של הקורס. העבודה תהיה באורך של

עד 10 עמודים ותכלול ניתוח נושאים אקטואליים בתחום התחבורה, באמצעות הכלים הכלכליים שילמדו בקורס. בהכנת העבודה יש להתבסס על מאמרים ומחקרים בנושא. המטרה אינה לסכם את המאמרים אלא להציג את הנושא ולערוך דיון

- מועד הגשת העבודה: חודש לאחר סיום הלימודים

שיטת ההוראה בקורס: פרונטאלי

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

תכנית הקורס

21/10

שיעור 1- מבוא לכלכלת תחבורה ועל ההשקעה בתשתית תחבורה ככלי לפיתוח כלכלי קריאה:

מדינת ישראל 1999, תכנון כולל של מערכת התחבורה היבשתית - נייר עמדה לכנס קיסריה 1999, המכון הישראלי לדמוקרטיה

28/10

שיעור 2- היצע וביקוש לתחבורה, שיווי משקל קריאה:

גרונאו ר. 1997, התערבות לתחרות בשוק התחבורה המוטורית 1. ענף התחבורה המוטורית - סיפור של כשל שוק, המכון למחקר כלכלי בישראל ע"ש מוריס פאלק, מאמר לדיון i97.03, עמודים 1-32

4/11

שיעור 3- גמישות הביקוש לתחבורה תחבורה כביקוש נגזר קריאה:

Sergio R. Jara-Diaz 1986, On the relation between users' benefits and the economic effects of transportation activities, Journal of regional science, Vol.26 No.2, 1986 Pages 379-383

11/11

שיעור 4 - מודלים לחיזוי הביקוש לתחבורה

18/11

שיעור 5 -מבוא להערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים

25/11

שיעור 6 -הערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים - הניסיון העולמי קריאה:

Shiftan Y., Ben-Akiva M., De Jong G. at all 2002, Evaluation of Externalities in Transport Projects, European Journal of Transport and Infrastructure Research, 2(3/4). pp. 285-304

2/12

שיעור 7 - הערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים - הניסיון בישראל
הערכה של השפעות בטיחותיות וסביבתיות
קריאה:
מדינת ישראל, נוהל פר"ת 2012

9/12
שיעור 8 - תחבורה בת קיימא
סובסידיות בתחבורה
קריאה:

גרונאו ר. 1997, התערבות ותחרות בשוק התחבורה המוטורי 3 סיבסוד התחבורה הציבורית והתערבות
בשוק המוניות, המכון למחקר כלכלי בישראל על שם מוריס פאלק, מאמר לדיון iii97.03 עמודים
34-38

16/12
שיעור 9 - מונופולים והשפעת התחרות בענף התחבורה הציבורית
קריאה:
Shiftan Y. and Sharaby N. 2006, Competition in bus public transport in Israel, TRB

23/12
שיעור 10 - מדיניות תעריפים בתחבורה הציבורית
קריאה:
Cats O., Susilo Y.O. and Reimal T., 2017 The Prospects of Fare-Free Public
Transport: Evidence from Tallinn. Transportation. 44 (5), 1083-1104

30/12
שיעור 11 - מגמות כלכליות, חברתיות וטכנולוגיות בתחום התחבורה - סקירה עולמית

6/1
שיעור 12 - גודש ואגרות גודש
קריאה:
רום הנדסת תחבורה בע"מ 2008, אגרות גודש במטרופולין תל אביב דו"ח מסכם
גרונאו ר. 2010, התערבות ותחרות בשוק התחבורה המוטורית 4. הרכבת - חולצת הפקקים של
המדינה, המכון למחקר כלכלי בישראל על שם מוריס פאלק, מאמר לדיון iv 10.07, עמודים 60-64

13/1
שיעור 13 - סטודנטים מציגים את עבודות הגמר

20/1
שיעור 14 - סטודנטים מציגים את עבודות הגמר

חומר חובה לקריאה:
תכנית הקורס
21/10
שיעור 1- מבוא לכלכלת תחבורה ועל ההשקעה בתשתית תחבורה ככלי לפיתוח כלכלי

קריאה:

מדינת ישראל 1999, תכנון כולל של מערכת התחבורה היבשתית - נייר עמדה לכנס קיסריה 1999, המכון הישראלי לדמוקרטיה

28/10

שיעור 2- היצע וביקוש לתחבורה, שיווי משקל

קריאה:

גרונואו ר. 1997, התערבות לתחרות בשוק התחבורה המוטורית 1. ענף התחבורה המוטורית - סיפור של כשל שוק, המכון למחקר כלכלי בישראל ע"ש מוריס פאלק, מאמר לדיון 97.03, עמודים 1-32

4/11

שיעור 3- גמישות הביקוש לתחבורה

תחבורה כביקוש נגזר

קריאה:

Sergio R. Jara-Diaz 1986, On the relation between users' benefits and the economic effects of transportation activities, Journal of regional science, Vol.26 No.2, 1986 Pages 379-383

11/11

שיעור 4 - מודלים לחיזוי הביקוש לתחבורה

18/11

שיעור 5 -מבוא להערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים

25/11

שיעור 6 -הערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים - הניסיון העולמי

קריאה:

Shiftan Y., Ben-Akiva M., De Jong G. at all 2002, Evaluation of Externalities in Transport Projects, European Journal of Transport and Infrastructure Research, 2(3/4). pp. 285-304

2/12

שיעור 7 - הערכה כלכלית של פרויקטים תחבורתיים - הניסיון בישראל
הערכה של השפעות בטיחותיות וסביבתיות

קריאה:

מדינת ישראל, נוהל פר"ת 2012

9/12

שיעור 8 - תחבורה בת קיימא

סובסידיות בתחבורה

קריאה:

גרונואו ר. 1997, התערבות ותחרות בשוק התחבורה המוטורי 3 סיבסוד התחבורה הציבורית והתערבות בשוק המוניות, המכון למחקר כלכלי בישראל על שם מוריס פאלק, מאמר לדיון 97.03 iii עמודים 34-38

16/12

שיעור 9 - מונופולים והשפעת התחרות בענף התחבורה הציבורית
קריאה:

Shiftan Y. and Sharaby N. 2006, Competition in bus public transport in Israel, TRB

23/12

שיעור 10 - מדיניות תעריפים בתחבורה הציבורית
קריאה:

Cats O., Susilo Y.O. and Reimal T., 2017 The Prospects of Fare-Free Public Transport: Evidence from Tallinn. Transportation. 44 (5), 1083-1104

30/12

שיעור 11 - מגמות כלכליות, חברתיות וטכנולוגיות בתחום התחבורה - סקירה עולמית

6/1

שיעור 12 - גודש ואגרות גודש
קריאה:

רום הנדסת תחבורה בע"מ 2008, אגרות גודש במטרופולין תל אביב דו"ח מסכם
גרונאו ר. 2010, התערבות ותחרות בשוק התחבורה המוטורית 4. הרכבת - חולצת הפקקים של
המדינה, המכון למחקר כלכלי בישראל על שם מוריס פאלק, מאמר לדיון iv 10.07, עמודים 60-64

13/1

שיעור 13 - סטודנטים מציגים את עבודות הגמר

20/1

שיעור 14 - סטודנטים מציגים את עבודות הגמר

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 100 %

ראו פירוט במידע נוסף

מידע נוסף / הערות:

הרכב הציון הסופי
10% תרגילים
15% הצגת עבודת הגמר בשיעור האחרון
75% ציון על עבודת הגמר